

The Civil Servant Conference

11.-12. prosinca 1998., Pordenone, Italija

*Gordana Marčetić**

Prikaz znanstvenog skupa

U talijanskom gradiću Pordenone, u organizaciji IRSE - Istituto regionale di studi Europei del Friuli Venezia Giulia,¹ održan je 11. i 12. prosinca 1998. znanstveni skup o javnim službenicima. Financijsku potporu organizatoru pružila je Regionalna direkcija prosvjete i kulture samostalne pokrajine Friuli Venezia Giulia te zaklada Cassa di Risparmio di Udine e Pordenone, a znanstvene konzultacije Odjel ekonomskih znanosti Fakulteta ekonomije i trgovine Sveučilišta u Udinama.

Pod radnim naslovom *THE CIVIL SERVANT - The Public Manager's new profile. How public administration is changing in Europe.*, u kojem je naglasak stavljen na upravljače novog tipa i način na koji se javna uprava mijenja u Evropi, skup je bio otvoren za sve zainteresirane. Kao posebni gosti Instituta pozvani su mlađi javni službenici te studenti dodiplomskih i poslijediplomskih studija iz Austrije, Slovenije i Hrvatske.

U konferencijskoj dvorani Auditorium Casa dello Studente "A. Zanussi", Via Concordia 7, bilo je malo praznih mjesta tijekom svih predavanja. Zainteresiranost za ovu temu posebno je došla do izražaja u vremenu predviđenom za raspravu, kada su mnogi sudionici skupa postavljali pitanja, davali primjedbe ili uspoređivali izloženu tematiku sa svojim radnim iskustvom u upravi.

Skup se simultano prevodio na talijanski, njemački i engleski jezik. Zbog nepoznavanja stručne terminologije engleski su prevoditelji mnoge riječi prevodili neadekvatno ili su izostavljali pojedine riječi iz rečenica.

* Gordana Marčetić, dipl. pravnik, mladi asistent Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

¹ IRSE - Via Concordia 7, 33170 Pordenone, Italia, tel. 39/0434/365326, fax. 39/0434/364584, e-mail: irse@interbusiness.it

Od negativnih strana organizacije treba spomenuti i nepridržavanje satnice utvrđene programom, pa je od samog početka zakašnjenje bilo preko 30 minuta, što je u petak rezultiralo znatno kasnijim završetkom predavanja, a u subotu oduzimanjem pauze.

Mnogi su ostali razočarani nedostatkom pisanog materijala, koji bi sadržavao sažetke svih referata. Pojedini predavači donijeli su svoje tekstove u nekoliko primjeraka te ih je organizator umnožio i podijelio zainteresiranim sudionicima, no to je bila stvar individualnog angažmana.²

U svemu ostalom skup je bio zanimljiv i poučan na više načina.

Uvodnu riječ imao je **prof. Giovanni Costa** - Odjel ekonomije Sveučilišta u Padovi. U svome izlaganju govorio je o globalnoj perspektivi sadašnjeg stanja javne uprave. Navodeći na jednoj strani - automatizaciju, velike organizacije, nove tehnologije i koncentrirana sredstva, te nasuprot tome - rascjepkanost, diferencijaciju i privatne službe koje su okružile javnu upravu, upozorio je na kompleksnost cjelokupnog scenarija. Osnovna njegova misao, koja se na razne načine pojavljivala u mnogim kasnijim izlaganjima, jest sljedeća: "Proces mijenjanja uprave nije jednostavan, niti je politički problem. On pripada općem problemu mijenjanja cjelokupne sadašnje kulture." Taj stav može se smatrati i općim zaključkom cijeloga skupa.

Prof. Giovanni Costa vrlo je uspješno odigrao i ulogu koordinatora, povezivanjem i uspoređivanjem različitih tema, a ponekad i ublažavanjem suprotstavljenih tvrdnji ili profesionalnih interesa.

Od sedamnaest pozvanih predavača nije sudjelovao samo **dr. Gunther Wurster**, predsjednik Državne akademije za javnu upravu, Bruehl (Bonn), kojeg su u dolasku spriječili loši vremenski uvjeti.

² Navedeni se nedostaci mogu opravdati time što IRSE djeluje na specifičan način. Naime, samo direktorica Instituta je stalno zaposlena, dok je njezina pomoćnica u radnom odnosu s pola radnog vremena. Svi ostali pomažu radu Instituta volonterski. Prema riječima direktorice Laure Zuzzi, za građane Pordenona i okolice to je pitanje časti, a za bogatije stanovnike sponzoriranje izložbi, seminara, tečajeva i dr. aktivnosti IRSE jedan je od čimbenika društvenog ugleda.

Predavači	Terme
PETAK, 11. prosinca 1998.	
1. Prof. Massimo Balducci, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Firenzi	1. Modernizacija u javnom managementu. Usporedba triju zemalja: Italije, Njemačke, Francuske
2. Dr. Raymond Piganiol, šef Misije za europske i međunarodne poslove opće direkcije za upravu i javno obrazovanje pri francuskoj vladi, Paris	2. Francuska: Upravljanje ljudskim potencijalom kao put uvođenja modernizacije
3. Prof. Andrea Garlatti, Sveučilište u Milanu 4. Dr. Andrea Viero, glavni direktor općine Trieste (City manager)	3. Novi profil javnih menagera (prof. A. Garlatti i dr. A. Viero)
5. Prof. Antonio Massarutto, Odjel ekonomskih znanosti Sveučilišta u Udinama 6. Dr. Andrea Lolli, predsjednik AMAV, Venezia (Multislužbena kompanija za okoliš) i predsjednik naftaplinske službe, Roma	4. Nove nadležnosti i povezivanje u lokalnim javnim službama. Primjer službe za zaštitu okoliša. (prof. A. Massarutto i dr. A. Lolli)
7. Prof. Cristiana Compagno, Odjel ekonomskih znanosti Sveučilišta u Udinama 8. Dr. Lionello Barbina, direktor regionalnog zdravstvenog ureda u pokrajini Venezia G., Udine	5. Procesi institucionalne organizacije i odlučivanja u javnoj upravi. Odlučivanje u lokalnim javnim službama. Primjer regionalnog zdravstvenog ureda. (prof. C. Compagno i dr. L. Barbina)

SUBOTA, 12. prosinca 1998.

9. Dr. Jak Jabes, savjetnik OECD-SIGMA, Pariz 10. Prof. Vladimir Nanut, glavni direktor MIB, Trieste (Master International Business) 11. Dr. Alberto Fecchio, predsjednik IFMA, Milano (Međunarodna udruga menagera)	6. OECD - Projekt javnog managementa (sudionici u istoj temi- prof. V. Nanut i dr. A. Fecchio)
12. Prof. Roberto Grandinetti, Odjel ekonomskih znanosti Sveučilišta u Udinama 13. Dr. Mariangela Danzi Bianco, tajnik općine Peschiera Borromeo 14. Dr. Antonio Lucchesi, zamjenik predsjednika općine Prato 15. Dr. Luciano del Fre, predsjednik općine Vito al Tagliamento	7. Italija: Prema javnom marketingu (sudionici u istoj temi - dr. M. Danzi Bianco, dr. A. Lucchesi i dr. L. Del Fre)
16. Dr. Marino Massaro, novinar stručnog ekonomskog časopisa <i>Il Sole 24 Ore</i>	8. Bassanini reforma: <i>Korak po korak</i>

Raznolik sastav predavača potpuno je dočarao složenost i teškoće pronalaženja odgovora na pitanja o javnim službenicima moderne uprave. Unatoč različitim stavovima postignut je visok stupanj suglasnosti mišljenja da ne postoji jedinstven način rješavanja tog problema, već on ovisi o specifičnostima svake zemlje i njezine upravne tradicije, kao i o različitosti teritorijalnih i kulturnih područja unutar svake zemlje. Također je bitan naglasak stavljen na lokalnu samoupravu, koja bi trebala dobiti velike ovlasti, u svrhu boljeg, bržeg i ekonomičnijeg rješavanja svojih zadaća usmjerenih prema građanima. Središnjim organima, sa sporom i neprilagodljivom strukturom, preostali bi samo oni poslovi koji im pripadaju po svojoj općoj naravi. U tom bi smislu i djelatnost novih upravljača najbolji izraz našla upravo za područje određenog grada ili općine, odnosno na manjim teritorijalnim područjima.

Sasvim je sigurno da promjena ka modernoj upravi neće biti jednostavna i brza ni u zemljama kao što su Francuska, Njemačka i Italija. Uspoređujući te tri zemlje, prof. M. Balducci upozorio je da čimbenici modernizacije upravnih sustava nikako ne ovise o pojedinim političkim izborima. Podržavajući stav prof. G. Coste, istaknuo je važnost novih tehnologija, energija, komunikacije i drugih čimbenika napretka (socijalnih, ekonomskih, ekoloških) koji dovode do promjena čitave kulture, a time i uprave kao njezinog segmenta.

Balducci je također naveo i potrebu promjene pravnog sustava, budući da spora i zastarjela procedura i organizacija ne odgovara razvojnim procesima. U tom se smislu ni karijera u upravi ne može ostvariti bez tehnološkog znanja.

Stručnost, informatizacija, ekonomičnost, efikasnost, racionalnost, "društvenost", a ne "državnost" i druge željene karakteristike moderne uprave ne mogu se ostvariti bez promjena u ljudima koji je vode. Kao najveći problem postavlja se pitanje njihove osposobljenosti za zadaće koje nameće upravljanje u novim okolnostima. To ne mogu više biti politički odabranici ograničenog znanja. Novi upravljači moraju objediniti znanja pravnika, ekonomista, psihologa, organizatora i dr. kroz posebnu vrstu obrazovanja, ali i drukčijim načinom razmišljanja od dosadašnjeg. To, međutim, povlači niz problema na relaciji starog i novog vodećeg osoblja.

Dr. R. Piganiol pokazao je na primjeru Francuske dramatične promjene u organizaciji upravnih struktura. Mnoga pitanja o nadležnosti lokalnih city managera te njihova osnovnog sukoba s municipalnim prefektom (koji kontrolira sve pravne akte iz jednog središta) i o uvođenju novih metoda u stare upravne sustave pojavljuju se u ovom ili onom obliku u svim zemljama. Prof. A.

org. i upravn.
kult.

Garlatti naglasila je važnost koordinacije uloga regionalnih funkcionara i menagera te potrebu stvaranja jednoga općeg sustava.

Dr. R. Piganiol je upozorio i na problem klasifikacijskog sustava i napredovanja menagera, budući da se u europskim upravnim sustavima napredovanje u većoj mjeri odvija automatski, prema objektivnim kriterijima, a ne po radnim ocjenama sposobnosti, kao u anglosaksonskim zemljama.

Hoće li javni menageri budućnosti nalikovati tršćanskom city manageru čiji scenski nastup ne zaostaje za nastupom solidnog kazališnog glumca? Odlučnost i brzina u donošenju odluka te dopadljivost i šarm u komunikaciji osobne su karakteristike koje dr. A. Viero smatra bitnim za dobro obavljanje ovog posla.

Mnogi se slažu da javni menager nije isto što i privatni poduzetnik koji upravlja poduzećem. Presudna važnost javnog interesa omeđuje granice tog poduzetništva. Javno tijelo ne može potrošiti novac i pasti pod stečaj.

Hoće li svaka zemlja osnivati posebne visokoškolske institucije i stvarati nove programe ili će se ova vrsta obrazovanja protegnuti iznad državnih granica?

Prof. V. Nanut navodi primjer internacionalno zasnovane menagerske škole koja se proširila cijelim razvijenim svijetom. Jedna od njezinih ispostava, a ujedno i jedina u Republici Hrvatskoj, nalazi se u Rijeci. Ta škola postoji u obliku poslijediplomskog studija, obrazuje ljude koji će se baviti managementom i općim marketingom, a obuhvaća razne vrste tečajeva. Jedan od razvojnih projekata odnosi se upravo na javni management.

Prema mišljenju prof. V. Nanuta ti poduzetnici moraju biti svestrani ako žele donositi dobre odluke, a njihovo radno mjesto nije radni stol u kancelariji, već automobil.

Kako spojiti ove ideje s uvriježenim stereotipom ugodne fotelje? Prof. R. Grandinetti smatra da je to nemoguće bez kulturne preobrazbe, a dr. M. Danzi Bianco naglašava potrebu oblikovanja i obrazovanja novog profila političara. Dr. A. Viero ističe upravo sporost i krutost sadašnje talijanske uprave kao najveću prepreku dobrim odnosima političke administracije i javnih menagera.

Skup je izrazio svijest o potrebi promjene zastarjelog obrasca u kojem spora i neučinkovita uprava, kao izvršilac političke volje, sve više gubi korak s vremenom. No, kada će i na koji način uprava dostići željene osobine u svrhu optimalnog služenja građanima, pitanje je na koje nitko ne zna odgovor. Taj odgovor svakako ovisi o mnogim globalnim čimbenicima, no skupni rezultat bit će zbroj pojedinačnih i specifičnih rješenja svake zemlje posebice.